

Kayëta ir Bëgalat in

Lilaya in

Akayëta and Bëgalat ajo, Pol ūégwën babi bér gér bamara band Yesu Kërisët band gér ebar ed Galasi bén. Bëséy'ali bénégwës babi felérand mëne ado ga xwëta këno Yesu Kërisët, afo enébi kacénd eni pexaxën. Xarak ax gi ex na mondako sëy'ali babi Pol. Ga re baxo mëne ekwëta ed Yesu Kërisët el gabat kë yélënd or ūenene ol. Eni nangaxën mëne oséy'ali orexém ol dal dëj ex, Pol xwitan këbi end Abéraxam ej. Pañ gë ekwëta ed xwëta banjo Kaxanu el hixën baxo ar ūenene, xarak amëd ajo Acariya and Moyis añ ax gi bana. Mëj ex pañ gë ekwëta ed Yesu Kërisët el, benëng bend bela beñ dek këni šotënd or ūenene ol gér ogës od Kaxanu. Er ex gér akayëta in:

End ofarëxanda or Pol do gë oséy'ali orexém ej: 1.1–2.21.

End ekwëta ed Yesu Kërisët ej: 3.1–4.31.

End aniyán and ar ūémék gë Angoc Aménék ej: 5.1–6.10.

'Bepelatar beñ: 6.11–18.

Ecëmar el

1 ¹ Wëno Pol këjun ūégwënélind. Faba Kaxanu yata ke me gi parëxanda pañ gë Yesu *Kërisët ir xanin këjo gér bësësëk: ax gi ex na pañ gë ala, bëte ax gi ex na ga sana këne bela. ² Gë bëmaÿe bënd hi këmi ro bëj këmun ūégwënélind wën do gë dek bëmaÿe bënd gér bamara band *Yesu band gér ebar ed Galasi bén. ³ Kaxanu, Faba irebi, do gë Yesu Kërisët, axwën arebi an, yélëlenun oyekax ol, gë obetak ol. ⁴ Axwën *Kërisët ūak ūës ko næ end bamena bandebi ebo dacëtaxën gér aniyán atëmbak and gë okey oko ajo, ang ūandi këjo Kaxanu Faba irebi ak, ⁵ mëj ar hik gë enjaran end din ir din an! Amen!

End oxalay kalay or Bëgalat ej

⁶ Mbañ ūaran ke wëno ang seb këno Kaxanu xarak mëj sana këjun pañ gë oyekax or *Kërisët ol do kën sëfënd aÿand ako Atëfëtan acëxe. ⁷ Enimin, Atëfëtan acëxe ax gi ex na. Barikan bela ex na bér këjun felënd becëxen ga ūandi këbi eni nëngwët Atëfëtan and *Kërisët ajo. ⁸ Barikan ado ex gido ar enga endam, ba meleka ir xaniwëk gér orën, yelik ejun nangënënd Atëfëtan and fitarëk gë and sëfëtan këmun wëno ajo, katalejo! ⁹ Ang feléra

këmun gér ūnar ak këmun xënénand wëno gérégako: angémène ala ejun pelënd Atëfëtan and fitarék gë and nangën këmun bïyi anj, katalejo!

¹⁰ Do gérégako ene cëkwënd bela nde këme šaland ba exe cëkwënd Kaxanu nde? Ba këme šaland ene ŋanënd bela nde ca? Kido ene ŋan bela bame šaland, ame gi dona xadëp ir Kërisët.

End Pol en

¹¹ Ga re këme bëmaÿe, Atëfëtan and nangën këmun ajo ax gi ex na endey end bela. ¹² Yesu *Kërisët mën dëj nangën ke, ax gi ex na ga sëfëtan ke ala, bëte ax gi ex na ga sëy'ali ke ala.

¹³ Wën enimin, awël wël kën ang bame liyand ak, and bayi bame gér cale ind bïyi Bëshëwif anj? Wëno babi rixërand wa gë oyeý osëm bërëwak end *Kërisët bën, bér Amara and Kaxanu bën. Mo calara bamëni šalarand mëni ðaw bën dëk. ¹⁴ And bayi bame gér cale ind bïyi Bëshëwif anj, wëno némëca babi bënd anjex andam bën gér epëb ed bapela band sëy'ali kënëbo bëxarék bërebi ɓanj.

¹⁵ Barikan yatir fed këmi gë ar fit ke elod gér acél and nëma an, awac ƿac ke gë oyekax orexëm ol. ¹⁶ Anangën nangën ke Asëñiŵ arexëm an mëni tëfëtanaxënend endexëm ej bér ax gi ex na Bëshëwif bën. Ata ga xucak enjo, wëno ame y'e ex na de mo mëkara ala. ¹⁷ Bëte ame y'e ex na gér oparëxanda oñanar y'aŋ gér Yerusalem. Barikan y'e këme šëw gér ebar ed Arabi ðamana bakaxanëgu këme gér Damas. ¹⁸ And xucak bëniy bëtas anj fo yexën këme y'aŋ gér Yerusalem mi nangér gë Kefas. Ata xeyérax ke bækëy epëxw gë ɓanjo gér ndebën. ¹⁹ Bari parëxanda išëxe ami watér bana angémène ax gi ex na Šak, ar acél amat gë Axwën *Yesu an. ²⁰ End këmun felënd enjo, Kaxanu anang nang ko mëne dal ex, ame nëgwëshënd na.

²¹ Ga xucak enjo, y'e këme bëte gér owar or Siri do gë Silisi. ²² Xarak, ala axe nang bana amëd ajo (gér ɓamara band bërëwak end *Kërisët gér ebar ed *Yude). ²³ Awël fo bani wëlënd mëne ar babi rixërand an anëka nëngwëta ko. Gérégako mën këbi nangëndërand bela bën ekwëta ed *Kërisët ed baxo xemënand exo ðaw el. ²⁴ Do në endam bano šékwaxënend Kaxanu.

End Pol do gë oparëxanda ocandaŵ en

2 ¹ Ata ga sëkék bëniy epëxw gë ɓebënax, baka këmi gë Barënbas y'aŋ gér Yerusalem. Aŵela ƿëla bamo bëte Tit. ² Kaxanu šëdët baxe me baka gér Yerusalem. Asëfëtan sëfëtan këmëni bëlëngw bér Amara bën ang këme femërand Atëfëtan anj gér bér ax gi ex na Bëshëwif ak. Anacët nacët bamëni bëlëngw bér

gapak bën, këdi këme hërëra ahërëra fo, do me di andiyen and gë ofëcak këm.³ Tit mëj, Agërek ar sëfér bami an, ala ajo nëýali bana eno kac.⁴ Këme rey'axënend dek ako, bela hi bax na bër bax rend okërecen exëni xarak enégwës këni rind. Bën nëfënëfa bax gér enga endebi ga ýandi babi eni bël or y'a or yël këbo Yesu Kérisët ol, do enëbo bëña.⁵ Ata end bëjo ej gë tékér ak ami ma ex na ex bayixën nëngwëtarëxe dal ir Atëfëtan in gér oŵékw orewën aŋ.

⁶ End bëlengw bër gapak bër Amara bën ej cëŋ, er hi bani damana eni gixën okërecen in, wëno axe bal ex na gayikwa gér ogës od Kaxanu bela bën dek gwér fo exëni! Bari bëlengw bër gapak bëjo Ÿoweý ane nëýali bana me di.⁷ Awat wat bani mëne Kaxanu xwëtënan këbo Atëfëtan aŋ. Wëno mëni nangëndérand bëxacérëx bën, do Piyer bëxacëxac bën.⁸ Kaxanu mëj ar yata këño këño Piyer exo gi parëxanda ir Bëshëwif an fo yata ke wëno bëte me gi ir bër ax gi ex na Bëshëwif.⁹ Do and wat këni oyekax or yël këbo Kaxanu aŋ, ata Šak, gë Kefas do gë Šaŋ, bën bër ex bëlengw bër gapak, bër fëb kënëbi mbaŋ bën, lëkér këmi bataxan band liw baŋ, gë wëno do gë Barënabas, ex watixën mëne anëkëra exëna gér andiyen andebi: mi y'end mi pemëra, wëno gë Barënabas, gér benëng bëcëxe, do bën gér Bëshëwif.¹⁰ Er xara banëbo fo mëni kwitand axwita bëxaýenaxik bën do ejo gë obal osëm bame rind.

End akucara and Pol gë Piyer aŋ

¹¹ Barikan and yow ko Kefas gér Añëcoô aŋ, fabër këmi do nëp këmo gayik awen ñen baxo.¹² Damana eni yow Bëshëwif bër lawënenëgu babi Šak bën, bër bax balëkënalind end oxac bën, Piyer, andamat bani yambérand gë bër ax gi ex na Bëshëwif bën. Barikan and hâtëgu këni Bëshëwif bër lawënenëgu babi Šak aŋ Piyer, ga babi yëdand, nacëta këbi bër ax gi ex na Bëshëwif bën.¹³ Ata Bëshëwif bëshëxe bër ña bax end *Yesu bën sëfëteli këno bëte Piyer gér amena andexém xali lënan këno Barënabas dëj gér egi ed ang bëýenënx bër kë labayand el.¹⁴ And wat këme mëne ani dind na šenene aŋ, ang kë sëýalind dal ir Atëfëtan ak, rexëra këmo poyoma Kefas mondako: «Wëj ašëwif hi këy, barikan këy liyand ang bër ax gi ex na Bëshëwif ak, ay masinaýad na ang ašëwif ak. Do mondake cëŋ këy xor ey'ëbi nëýalind bër ax gi ex na Bëshëwif bën eni diyand ang Bëshëwif ak?»

End apexa and benëng dek ej

¹⁵ Biyi, bëxarëk bërebi bën Bëşewif ebani, ane gi exe na bëwëndëran bër ax gi ex na Bëşewif. ¹⁶ Anang nang këne mëne ala ar xwëta këjo Yesu *Kërisët an hik ar şenene an, bari ax gi ex na gayik asëf sëf ko er rek *acariya and Moyis in. Biyi bëte aŵa ūa këne end *Kërisët ej ene gixëne bër şenene pab gë ekwëta ed xwëta kënëjone el, ax gi ex na gayik asëf sëf këne er rek *acariya and Moyis in. Ala ax gind na ar şenene ga xemëna ko etëf ed acariya el. ¹⁷ Barikan angëmëne gér ocal od or şenene gér Kërisët, hi këne biyi bëte bëwëndëran, *Kërisët nde këbo lënanënd eñëjënax ej? Adokij! ¹⁸ Angëmëne me bakan ecënëjëxt me dind bend gér acariya bend seb këme bej, wëno dëj kë nepayand. ¹⁹ Enimin, wëno dëj ašës šës këme pab gë acariya aŋ me diyaxënënd ang ūandi këjo Kaxanu ak. Afika fika këne gë Kërisët, ²⁰ ax gi ex na wëno kë liyand. *Kërisët kë liyand gér ola oram. Do aniyen andam and gérégako gë eman aŋ këme liyand gë ekwëta ed xwëta këmo Asëniw ar Kaxanu el, mëj ar han ke do yélaya ko né endam an. ²¹ Mëj ex, axe cena ex na end oyekax or rin ke Kaxanu ej. Enimin kido ga sëf këne acariya aŋ fo hixën këne bër şenene, awa mama fo šës ko Kërisët.

End acariya do gë ekwëta ej

3 ¹ Wën Bëgalat bën ata and aŋjun pénirand na dëj ex de!
3 Noyo wa yifa këjun? Ax gi ex na nde afayen fayen këmun dek er wacayak ecës ed Yesu *Kërisët gér kérëwa in? ² Emat fo ūandi ke mun mëka ene nangën: Ba ga sëf kën acariya aŋ nde şotaxën këno Angoc Amënëk aŋ? Ba ga baxët kën do xwëta kën Atëfëtan aŋ nde? ³ Mëj ex, wën ata and aŋjun pénirand na dëj ex. Angëmëne enimin gë panga ind Angoc Amënëk iŋ ūana kën, mondake cëj nëngwët kën do kën liyand gë ojaŵ odewën ok? ⁴ Do dek er hi kënuj gér aniyen andewën in, ahi fo nde hi këjun? Ax mënd ex na ejun gi ahi fo. ⁵ Ar yél këjun Angoc Amënëk an, ar kë rind becarax mérëxand irewën an, ba ga sëf kën acariya aŋ nde ko rixënend, ba ga xwëta kën Atëfëtan aŋ nde?

⁶ Ax gi ex na nde *Abéraxam axwëta xwëta baño Kaxanu mëj hixën baxo ar şenene gér ogës odexém^a? ⁷ Mëj ex, nangin mëne bër xwëta këjo *Yesu bën fo hik obaş or *Abéraxam ol. ⁸ Oñegw Omënëk ok fëna bax mëne axwët këbi xwët bër şenene ga xwëta xwëta këno Kërisët. Kaxanu fel baño *Abéraxam endey enëngax

enjo: «Bënenç bëj dek kë beta në endey.»⁹ Mondako këni šot obetak ol dek bër xwëta këjo Kaxanu ang *Abéraxam bën.¹⁰ Do dek bër kë yëland Ŝenene hi këni gér ogës od Kaxanu bën në end ga këni rind er rek *acariya and Moyis bën, anëka xata këbi gayik anëp këbi nëp Kaxanu. Enimin aÿégw ÿégw këni: «Kataleño ar ax tëf ex na dek er ÿégw këni gér akayëta and *acariya and Moyis an^b.»¹¹ Ala ax gind na Ŝenene gér ogës od Kaxanu gayik acariya sëf ko do enjo däl ex. Ga ÿégw këni: «Ala ar ke liyand Ŝenene an axwëta xwëta këjo Kaxanu^c.»¹² Xarak, etëf ed acariya el mbañ fitarék gë ekwëta ed Kaxanu el. Gér Oñégw Oménëk ga rek: «Ar kë ūa exo dind dek er rek acariya an kë liya gë bëjod.»¹³ *Kërisët racët këbo gér kata ind ebax ebo wëcan ij gayik abane xor exe na ene tëfe er rek acariya in. Enimin ga ÿégw këni gér Oñégw Oménëk: «Ala ar xaň këno yo në osëx ar xata këjo exo^e.»¹⁴ Ga řës ko Yesu *Kërisët këni Šotaxën bër ax gi ex na 'Bëšëwif bën oyekax or bey'a baño Kaxanu *Abéraxam ol. Biyi dek mondako kénëjo Šotaxëne Angoc Aménëk and bey'a këbo Kaxanu aŋ gayik axwëta xwëta kénëjone Kërisët.

End acariya do gë ebeý'a enj

¹⁵ Bëmajë baxëtin amatinali ajo: Angëmëne ala exo ñëgw aye end acota and ko sebëta enj, er re ko in gabatak ax y'epënënd na, gabatak ax başënd na źeý.¹⁶ Xarak Kaxanu mondako bey'a baño *Abéraxam. Bend bey'a baño bëj, xwën bani *Abéraxam do gë ar andëwëra andexäm an. Oñégw Oménëk ok ax de ex na gë bërandëwëra andexäm bën këdi këni yëla bela bën end bëranjëm ko yeý'anënd. Barikan ala abat fo këjo rend mëne ngën Kërisët.¹⁷ Mëj këme rexënënd: Kaxanu, er bey'a baño *Abéraxam in abyai bayik. Acariya and hâtëguk ga xucak bëniy okeme onax gë ofëxw osas aŋ, ax kor ex na ex y'epën. Kido axor xor bax, end bey'a baño enj ax gi dona.¹⁸ Angëmëne er xëñëna baxo Kaxanu ebo yël in paň gë acariya aŋ këne Šotënde, abo yël dona në end ga bey'a ko. Xarak Kaxanu ga bey'a baño *Abéraxam yëlaxën baño oyekax orexäm ol.

¹⁹ Do ineňa hixënëk acariya aŋ? Në end bamena band bela fedalixënëgu baxo Kaxanu acariya aŋ, xali exo ηataxënëgu arandëwëra and *Abéraxam ar bey'a baño an. Acariya ajo

^b3.10 Andocane 27.26

^c3.11 Abakuk 2.4

^d3.12 Andolewit 18.5

^e3.13 Andocane 21.23

omeleka laŵeneliw bañi Kaxanu wêlaw këni gér Moyis. Ata hi ko mondako Moyis, aňatelindér ar Kaxanu gë bulunda ir Isérayel an.
²⁰ Barikan Kaxanu, and beýa baño *Abéraxam gë arandëwëra andexém ak, aňatelindér ax gi bana, Kaxanu gabat ebaxo.

End ofæk or acariya ej

²¹ Acariya aŋ q'epén nde kë y'epénënd bënd beýa këbo Kaxanu beý? Adokin! Kido acariya ebaxëna and kë yélënd aniyen, or ſenene ol paš gë acariya ajo hi dox mocot. ²² Barikan Oñégw Oménék ok beý bën dek sérak gë eñéjénax ej, eni cotaxën dek bela bën er beýa ko Kaxanu ayél këbi yél in gayik axwëta xwëtak këno *Yesu Kërisét. ²³ Damana ex ḥataxënëgu ekwëta ed *Kërisét el, acariya aŋ babo xadacënd ene cénixëne ekwëta ed ebax ebo nangën Kaxanu el. ²⁴ Ata acariya aŋ mondako hi bax axadac arebi xali enéjo kwëtaye *Kërisét ene gixëne bér ſenene. ²⁵ Do ga hætëgu ko ako ar xwëta kénëjone an, ane bayi exe na gér oxadac or acariya.

²⁶ Gérégako wën dek anëka hi kën obaš or Kaxanu ga xwëta këno ako Yesu Kërisét. ²⁷ Enimin, wën dek bér buyi kënum xobuyi or *Kërisét bën, anëka bar kën gë mën. ²⁸ Mëj ex; Ašewif ax gi ex na, ar ax gi ex na Ašewif ax gi ex na, xadëp ax gi ex na, asošan ax gi ex na, asoxari ax gi ex na. ²⁹ Gayikwaabar bar këne gë Yesu Kërisét, bérandëwëra and *Abéraxam hi kën, wën ex bér kë bëteli er beýa baño Kaxanu ayél këjo yél in.

4 ¹ Ejo këme rend: ang kë nëka yo ga bayi ko itox ar kë bëteli napul ir sém an ani pitarend na gë xadëp in, xarak mën dëj ex axwën ar napul dek an. ² Mëj abaxët këbi baxëtend bér këjo xadacënd do hi keni bëwëxëta bér napul irexém bën xali ex ḥat and fënëta ko sém exo bëtelira aŋ. ³ Ata biyi bëte mondako fo ex endebi ej: and bayi bane ang obaš fo aŋ, bapela band ex yo babo wëñand gér ngwën ro. ⁴ Barikan and hatan këjo Kaxanu aŋ, laŵeneliw këjo Asëniw rëw këjo asoxari, do sëf ko acariya aŋ, ⁵ ebo dacëtaxën biyi bér hi këne okadëp od acariya, ene gixëne obaš or Kaxanu. ⁶ Do ga hi kën ako obaš orexém, laŵenelixënëgu këbo gér oñekw orebi Angoc and Asëniw aŋ. Në end Angoc ajo kénëjo ẅacaxënde Kaxanu: «*Aba!» Faba! ⁷ Mondako hi kën obaš or Kaxanu, an bayi ex na okadëp. Do angëmëne obaš or Kaxanu hi kën ayél këjun yél oyekax or fenan këbi obaš orexém ol.

End obal od Pol ej

⁸ Akarëk aŋ, ano nang bana Kaxanu, do mën hixën ban okadëp od bëbër ban xëland, xarak abi ñap ex na. ⁹ Barikan gérégako ga nang këno ako Kaxanu, me dedo mën ga nang këjun ako, mondake cën kën bakand gér oxadëp or bapela band gë ofëcak këm baoj? ¹⁰ Ax gi ex na nde wën kë yëland mëne: baley exëna, opacañ exëna, bapëxëd exëna, bëniy exëna, bënd xucak ex këbën? ¹¹ Ata wëno mbaŋ këme yëdand de endewën ej, bamat ba asorora fo bame sororand në endewën na.

¹² Bëmaýe bëndam, axara xara këmun, giyin ang wëno ak gayikako wëno bëte ang wën ak hi këme. Ÿoweý ane menan ex na. ¹³ Aye nang kën mëne ame bëngw bana and bame femérand aňanar Atëfëtan and Kaxanu aŋ gér ndewën, do gematak dëj ane menan ex na. ¹⁴ Ang šëxwëra bame ak, ane cus bana bëte ane kwëýéta bana, wëlaya këne ang meleka ir Kaxanu fo, ang Yesu *Kërisët mën dëj. ¹⁵ Do feye ex onënga orewën ol? Gayikwa osede orewën olo këme rey'arand, kidò awënd wënd bax, axor xor don en dëxët bängs bandewën baŋ do ene yël. ¹⁶ Awa ba arangoýéra andewën nde hi këme ga këmun felënd ako ðal in?

¹⁷ Bër këjun wàsinënd mëne abal këbi balënd endewën bëjo anun ñan ex na. Er ýandi këbi enëbo capëreli wëno gë wën, do wën ejun balënd endebën fo. ¹⁸ Ebalékënali ed beý el er řenene ex nand ex yo, barikan ax gi ex and hi këne në erebat aŋ fo. Do ang banjun balënd endam ak bayiyin ga këjun balënd mondako fo. ¹⁹ Wën obaâs oram, angëmëne me kwitand ang soro këme në endewën na, gašëxe ke y'ambënënd ang asoxari ar orëw fo. Do gë ay'ambën ijo këme bayi xali nand kën wëndër dek gë *Kërisët gér ola orewën na. ²⁰ Enimin oñandi odam ok ex me gido gérégako dëj mérëxand irewën, mën nangaxën dome ba mondake felëra domun. Ata dek wëlandëra ke de endewën ej.

End Sara do gë Agar ej

²¹ Wén bër ýandi këjun en têf *acariya and Moyis bën, peline ba afëni dëj nde fëni këjun er ýëgw ko Moyis in? ²² Ga ýëgw ko wa mëne: «*Abéraxam bëtox bëki šot babi, iňanar ij gë asoxari ar hi bax xadëp an, do ikinëm ij gë asoxari ar y'aya an. ²³ Itox ind asoxari axadëp ij rëw këno ga ýandi babi eno cot. Barikan ind asoxari ar y'aya ij rëw këno ga beýa babi Kaxanu. ²⁴ Gér endey enjo amatinali exëna gayikwa bësoxari bëxi bëjo ex oser oxi or gë Kaxanu oŋ. Eter eňanar el ex ed gér etënd ed Sinayi el, elo ex ed gë oxadëp el: mën ex *Agar.» ²⁵ Ata *Agar ex etënd ed

Sinayi el gér ebar ed Arabi. Kaxanu fén yélégü këjo acariya aŋ Moyis. *Agar angol and Yerusalem and gérégako aŋ, mën gë obaş orexém ol okadép exëni. ²⁶ Barikan Yerusalem ir y'aŋ gér orën in ex asoxari ar y'aya an, mën ex næma irebi. ²⁷ Mën ſyegwaxen këni:

«Nëngandëralexi wëj asoxari aboroxok an,
Nëngandëralexi wëj ar ax dëwënd na an!
Depérayind onënga ol,
wëj ar elod ax tëyi ex na ayambën ir orëw an.
Gayikwa wëj ar fela këni gér eñer an,
Obaş oreý ol kë ſyemb næmec
Gë or asoxari ar bayik gér eñer an^f.»

²⁸ Bëmaýe ga hi kën obaş or Kaxanu mën dëj bey'a këjun ang bey'a banjo *Isak ak. ²⁹ Do ang hi bax akarék ak, itox ind rëw këno gë oñandi od bela fo in banjo rixérand ind rëw këno gë oñandi od Angoc and Kaxanu ij, mondako fo ex bëte gérégako. ³⁰ Xarak ine rek Oñegw Omënök ok: «Ijwayélëbi asoxari ar ex xadép an do gë asëñiŵ, gayikwa asëñiŵ din ani bëteli na andamat gë asëñiŵ ar asoxari ar y'aya an^g.» ³¹ Mën ex bëmaýe, pënilejun aye enjo: Obaş or asoxari ar y'aya ol hi këne, ane gi exe na or asoxari xadép ol.

End oyekax or oxërecen ej

5 ¹ Ene canaxëne gér oxadép or acariya racëtaxen këbo Kërisët. Awa dëkayayin ſenene enjo do këren baka na gaſexe gér oxadac or gë oxadép.

² Wëno Pol ga re këme angëmëne mondako kën yéland bër ſenene hi kën gayik axac xac kënun, er ri ko *Kërisët in ſyowey aŋun yél na. ³ Ga këme reyand wa bëte: ar rek axac këno xac yo, tëfindëlexo de dek er kë rend acariya in, gematak kërexo difénd na. ⁴ Anëka ſapér kën gë *Kërisët wén bër ſyandi këjun en gi ſenene gér ogës od Kaxanu gayik asëf sëf kën acariya bën. Nangin mëne an gi ex na ſëf gér bër yél këbi Kaxanu oyekax orexém. ⁵ Biyi cëŋ paň gë Angoc Amënök aŋ këne ſëninde mëne gë ekwëta el këne ſote or ſenene or këne yarënde ol. ⁶ Gér bër barék gér Yesu *Kërisët er xëbënök in ex ekwëta ed kë ſwasinayand gë ebalér el, ax gi ex na oxac ol, ax gi ex na bëte oxacérëx ol.

⁷ ſenene ſyana ban oxërecen orewën ol, noyo cëŋ yifa këjun xali ſeň kën dal in? ⁸ Endey end yifaxen kënun ej, ax kaniw ex na de

^f4.27 Esayi 54.1

94.30 Añanar 21.10

gér Kaxanu, mēj ar sana këjun an.⁹ Ax gi ex na nde lewir ir tékér fo kë fufënënd dek pix ind negali këni ij?¹⁰ Wëno axwëta xwëta këmun mëne ang këme yëland ak ata mondako dëj kën yëland wén bëte ga ëbar këne gë Aqwën an. Ar këjun yëbuñ an, hi ko yo ar hi ko, Kaxanu anëp këjo nëp.

¹¹ Wëno cëj bëmaÿe, kido abayi bayi bame ga këme femërand end oxac ej, arixëra nde done rixërand? Kérëwa in, er këni fokérënd bela in, ax bo dona.¹² Bér këjun yëbuñënd gë oxac bëjo kemënalexëni eni kacérënd oyëxwëyët.

End ediya ed Angoc Amënëk ej

¹³ Bëmaÿe, wén cëj Kaxanu racët këjun gér oxadëp, do an bayi ex na okadëp. Balérindëlejun do décarindën andewën rewën, kérëx gi na akay'a and en dind er ex oñandi od eman in.¹⁴ Dek *acariya and Moyis aj në apela amat ëbarék, and kë rend: «Balindëlexi end aâsandax ej, ang ki balënd end gaf irey ak^h.»¹⁵ Barikan angëmëne wén en ñatérënd, do en y'ambarënd andewën rewën aj, titinayin de këdi kën lawër.

¹⁶ Awa ga re këme: diyayindën ang këjo yandind Angoc Amënëk ak ata kën seb etëf ed oñandi od eman el.¹⁷ Gayikwa oñandi od eman ok axucar xucarék gë od Angoc Amënëk ok. Oñandi od Angoc Amënëk ok axucar xucarék gë od eman ok ado mbaj xucarék xali wén an korënd na en di er këjun yandi in.¹⁸ Barikan angëmëne Angoc Amënëk aj këjun xadacënd, an bayi na ga këjun xadacënd acariya aj.¹⁹ Xarak anang nang këne mëne oñandi od eman ok kë lënanënd: gér orekar, gér obuyaraxik, gér eñac,²⁰ gér ekéla ed olaš, gér ošaki, gér ecusér, gér ekeýér ed gë bela, gér oyakéraxi, gér oxeý, gér ebañér ed bela, gér ecapëreli ed bela, gér osëmbak,²¹ gér ohateýi, gér ošeň, gér ekureliran, do gér bendako rako. Enimin, në ekwitan emun ang fel këmun ak: bér kë liyand mondako bën din ani díl na gér owun or Kaxanu.

²² Barikan bér këbi xadacënd Angoc Amënëk bën kë liyand: gë ajanja, gë onënga, gë obetak, gë ebuñjan, gë oyekax, gë obëngw or onden, gë ekwëta,²³ gë anjus do acariya ax céban ex na bejo.²⁴ Awa bér ëbar këni gë Yesu *Kërisët bën, anëka fikali këni beman bendebeñ beñ do gë oñandi oñenjénax odebën ok gér kérëwa ir Kërisët.²⁵ Angëmëne gë Angoc Amënëk aj këne liyande, diyandëne ang këbo xadacënd ak.²⁶ Kérëne dafënarande na, kërenëbe ñanaxënënde na bëcandañ bëj, kërebo y'akéraxind na.

6 ¹Bëmaÿe, angëmëne eno pënga ala gér amena and ko rind, amena and ex yo, wén bér këjun xadacënd Angoc Amënëk bén wérëshëtino endëmane. Wén bëte titinayin këdi këjun nañëta do en mendëra ang mëj ak. ²Dëcarindën andewën rewën ar gér ocëmu gayik mondako kén ÿana en tefénd acariya and *Kërisët aŋ. ³Angëmëne ala exo yëland mëne mëj ala asëm hi ko, xarak ſhweý axo gi ex na, gaf irexém fo ko yifand. ⁴Ala kala dafënayindëlexo gabat në end er ko xorënd exo di eŋ, xarak ax gi ex na exo matinalind gë er ašëxen in. ⁵Gayikwa ala kala gë er ko rind in ko yaka gér Kaxanu.

⁶ Ar këno sëýalind eyey'an ed Kaxanu an, cetindëlejo dek napul irexém in asëýali arexém an. ⁷Këren yifaya na: Kaxanu ala ajo mëkëňaxënd na. Er ko nedënd ala in, ejo fo ko xanand bëte. ⁸Ar kë liyand ang këjo ſhandin eman an er kë rëwënd oñandi od eman in ko xana, mëne ngëj ecës el. Barikan ar kë liyand ang këjo xadacënd Angoc Amënëk an, er kë rëwënd Angoc Amënëk in ko xana, mëne ngëj, aniyen and din ir din aŋ. ⁹Kërebo barëbarand na edi ed benjekax el gayik axana kéné xanaye oyekax or kéné rinde ol and kë ūhat amëd aŋ angëmëne abo cena ex na. ¹⁰Awa mondako ex de, ga ſhot kéné ako amëd aŋ, dindëne benjekax ebi yeraxën bela bén dek, ado dek dek in bér ekun ed ekwëta bén.

¹¹Watin oñëgw oko ro ang rafék ak, ata kén nang mëne wëno dëj ſhégwëlik. ¹²Dek bér këbi ſhandin enëbi cëkwënd në end er ex gér eman bén këjun néýalind enun kac këdi kénun ÿana enun dixérand në end ga kén femérand ecës ed *Kërisët gér kérëwa el. ¹³Gayikwa bén bér kénëbi xacënd bén dëj ani tefénd er rek acariya in. Barikan emat fo ſhandi këbi: wén enun kac eni dafënaxënënd mëne në end endebén xacaxën kénun. ¹⁴Wëno emat fo ex end këme rafëna eŋ: end kérëwa ir Yesu *Kërisët, Axwén arebi eŋ. Gér kérëwa ijo ſhës këme do ecës elo ſhápëreli këbo wëno gë bënd gér ngwén ro bëj. Mëj ex wëno ame bo ex na ga këme ſhfënd bënd gér ngwén ro bëj. ¹⁵Gayikwa gér Kaxanu, xac këni nde, ani kac ex na nde, mëj ax gi ex na enjo këjo balënd. Er këjo balënd in ex ola oxaşax or ſhot kék' ol. ¹⁶Dek bér kë ſhfënd osëýali or apela ajo ro bén, Kaxanu ayël këbi yël obetak ol do gë axaýënan in bér Isërayel ir Kaxanu bén!

¹⁷Gérégako ala kërexé başen na toro in gayik gér eman endam ro ex bambënut band në end *Yesu baŋ. ¹⁸Bëmaÿe, Axwén Yesu *Kërisët yéléléjun oyekax orexém ol gér onden ondewën! Amen!